

Hon vågar att komma nära med hjälp av kameran. Nu möter du henne en gång i månaden i NWT:s Helg. Filmaren Sara Broos hittar inspiration i Berlin men hjärtat och livet finns i Fryksdalen.

Om Corona

För bara tre månader sedan associerade jag ordet Corona till mexikansk öl.

Nu; allmän smittspridning, karantän, luftvägssymptom, Norra Italien, respirator, andnöd, Wuhan, skyddsutrustning, pandemi, handsprit, Anders Tegnell, flockimmunitet, skyddsutrustning...

Produktionen av coronaöl har nu tillfälligt stoppats i Mexico till följd av coronaviruset meddelar bryggeriet på Twitter.

Flera morgnar vaknar jag och tänker att det bara varit en ond dröm. Men så slår jag på radion, läser tidningen på nätet och alla andra nyhetshändelser har plötsligt förpassats till bakgrunden. En del av glasrutan på mitt fönster har krossats efter gårdagens hagelstorm. De stora tallarna i trädgården bändes till bågar.

Inga spår finns kvar förutom glassplittret på golvet och de fallna träden i skogen. Fåglarna sjunger. Ljuset är tillbaka. Maskrosorna lyser upp det grå gräset. De fridlysta blåsippona på klippställarna. Mycket är som vanligt. Glassbilens välkända melodi låter över bergen, liksom tagen som jag hör ända till andra sidan Fryken. Soporna hämtas varannan torsdag. Postbilen kommer mellan 09.15 och 09.30.

Personalen på Ica är den samma, men sitter nu bakom plastskivor. Lösbrödet är förinpackat. "Nu har corona kommit till Solne", säger kvinnan i kassan. En av kunderna går med munskydd och hostar. Handdesinfektion vid varje entré. Albert Camus "Pesten" är slutsåld på förlaget. De flesta kommer lindrigt undan själva sjukdomen Covid-19, men inte de andra effekter den medför. Konkurrerna avlöser varandra. Permittering och varsel i tusentals. Förtvivlade entreprenörer och företagare ser sina livsverk raseras. Det fria kulturlivet hotat.

De små drabbas som alltid hårdast. På juristbyråerna märks en stor ökning av testamenten som skrivs. Det enda vi vet är att vi inte vet någonting.

Framtiden är plötsligt mer oförutsägbar än den kanske någonsin varit. Och hotet är osynligt. Plötsligt är vi alla ett potentiellt hot mot varandra. Ingen går helt fri. Virus

spreds även utan symptom. Och ingenting går att planera. Men våren är skoningslöst vacker i år. Kanske vackrare än någonsin. Jag går en promenad med mina föräldrar. Vi stannar till vid grannens utsiktsplats. Fryken ligger stilla och spegelblank, tallarna, mossan, fåglarnas sång. Solen som värmer. Pappa har röjt sly längs med vattnet. Han somnar i solen med den svarta hundvalpen Dora i knät. Mamma blundar mot solen och de andra hundarna ligger som alltid vid hennes sida; dvärgpudeln Sally och de äldre Golden Retrieverna Chasey och Lorca. I deras värld kretsar allt kring äventyren i skogen, att jaga pinnar och kottar, ligga och vila, äta. Chasey som älskar vatten och som en gång simmade över hela Fryken. Lorca som jagar sin svans när han är glad. Ovetande om pandemier och katastrofer. Min systerdotter säger att jag absolut inte får klappa hundarna för de kan också få corona. Jag skrattar, men googlar och ser att två hundar i Hongkong testat positivt. Tänker vilken förödelse det skulle vara om social distansering även skulle gälla våra husdjur.

Samtidigt pågår mycket som vanligt, särskilt här i Sverige. Ett av få länder i världen som inte infört samma hårda restriktioner som på andra håll. Verkligheten har blivit en dålig science fiction-film. En vän i Paris ringer. Hon ska försöka smyga sig ut och gå runt kvarteret för att träffa sin pojkvän, men samtalet bryts av att polis stoppar henne. Hon får inte gå ut utan att fylla i en blankett. Att träffa sin pojkvän är inte skäl nog. Hon riskerar höga böter. De som har hundar skattar sig lyckliga och hyr ut dem till desperata människor som bara vill ha lite luft.

En lyxkryssare, MS Zaandam, med flera hundra passagerare och många coronafall har planlöst flutit omkring i två veckor. En efter en dör. Inget land vill ta emot dem.

Arlanda, en spökflygplats. En liten bergsby i Andalusien, Zahara de la Sierra, har skonats. Inte ett enda coronafall trots att över 16 000 dödsfall i resten av Spanien. Stenhård karantän råder. Två gånger i veckan desinficeras hela byn. Vid en vägspärr står män i skyddskläder och sprejar alla fordon som kommer in i byn med klorin. Även däck. Norrmän tar sig över gränsen till Sverige i norra Värmland på gamla

Handspriten finns överallt våren 2020, bland annat i entrén till mataffärer där krönikören handlar.

FOTO: JONAS EKSTRÖMER/TT

smuggelvägar över Morokulien för att köpa smågodis och cigaretter. På Teneriffa fylls stränderna av fåglar istället för solbadande turister. New York kommer att få 45 nya mobila bårhus till följd av coronapandemin, rapporterar The New York Times. I en stad i Wales tar getterna över gatorna.

Jag ser en video av popdrottningen Madonna på Instagram. Hon ligger helt naken i ett lyxigt badkar fyllt med rosor och säger att coronaviruset skapar jämlikhet. Dramatisk musik i bakgrunden. "Det som är fruktansvärt med det är vad som är fantastiskt med det. Det spelar ingen roll om du är rik eller fattig". Jag tänker att det inte är sant. Hon som skulle ha råd att köpa ett eget sjukhus, en specialdesignad respirator. Hon som inte behöver pendla till nattskiftet i lokaltrafiken utan kan leva lyxliv i karantän ett helt liv om det så skulle krävas.

Samtidigt tänker jag att corona blir något vi nu samlas kring, oavsett värderingar, etnicitet, religion.

Karantän. Miljarder människor beordras att hålla sig hemma. I Kina svetsade de igen dörrarna till de coronasmittades hem. Men orden kan aldrig låsas in. Konsten kan aldrig hamna i karantän. Den hittar alltid oförutsedda vägar att ta sig ut. Den här texten hade kunnat skrivas inifrån ett fängelse. Tänker att det är en lyx att ha ett hem och ett arbete där en slags självvald karantän är det naturliga tillståndet.

Känslan av att tiden stått stilla. Isoleringen blir värdet av ett samhälle och sammanhållning så tydligt.

Av omsorg. Av det som gör oss mänskliga. Tänker att vi behöver varandra. Nu mer än någonsin. Nu när vi uppmanas till social distansering. Vilket hemskt uttryck! Att individualismen och privatiseeringen och egoismen spelat ut sin roll. Det som är motsatsen till det kalla hårda vinstdrivande där vi reduceras till konsumerande maskiner. Där någon vill oss något för att kunna profitera på oss.

Följer alla nyheter. Vill stänga av. Tänker att just nu blottläggs allt. I kriser kommer allt upp till ytan. Vilka vi verkligen är. Vad som verkligen betyder något. Tänker på alla de äldre som många av dem redan är bortglömda. Kanske väcks en insikt hos många. Kanske rings samtal som annars inte skulle ha ägt rum.

Kanske skapas i ensamheten en större förståelse för de som alltid lever isolerade och i utanförskap. Jag vet inte. Läser i Sunnenytt hur idrottsföreningar erbjuder hemleverans av matvaror till de som är riskgrupp. Konkurrenter börjar samarbeta. Grannar hjälper varandra.

Vi stänger gränser, försöker skydda oss, men det hjälper inte. Vi kan inte leva i evig karantän. Då dör vi av andra orsaker. Presidenter talar om krigstillstånd. Utmålar viruset till en fiende. Trump anklagar Kina och WHO. Men viruset har inga onda avsikter, ingen vilja, ingen respekt för nationsgränser eller klass. Även Boris Johnson har legat på intensiven. Det finns ingen att skylla på. Det är inte fladdermusens fel att viruset spridits till människan.

"Spillover of viruses from animals are a direct result of our actions involving wildlife and their habitat", said lead author Christine Kreuder Johnson, director of the EpiCenter for Disease Dynamics at the One Health Institute." (The Guardian 8 april 2020).

Vi bör rannsaka oss själva. Vår överkonsumtion och oförmåga att leva i samklang med den natur som vi är beroende av, som vi är en del av, men distanserat oss från. Tagit makten över. Det naturliga ekosystemet är satt ur balans. Jag läser på WHO s hemsida att 4,6 miljarder människor dör årligen på grund av luftföroreningar.

Allt som hela vårt kapitalistiska system bygger på funkar inte nu. Att överkonsumera och exploatera jordens resurser. När turister

uppmanas att hålla sig borta. Uppmaningar som "Åk inte till din sommarstuga!". Gotlandsfärjan delar ut presentkort till de som avbokar. Särskilt stockholmarna är inte välkomna någonstans ute i landet.

Jag läser i DN att 90 000 människor dör varje år av 700 olika orsaker. Corona skrivs in i statistiken. Men varje år ökar världens befolkning med 130 miljoner. Coronaviruset blir en parentes trots att varje dödsfall naturligtvis är en tragedi. Människan som art kommer inte dö ut. Men kanske i grunden tvingas förändras. Vi måste på allvar ändra vårt destruktiva sätt att leva om vi ska överleva det klimathot vi står inför. Lära oss leva på ett nytt sätt.

Nu går världen på sparlåga. Jag ser ut över den stjärnklara natthimlen och tänker att medan tusentals människor drabbas av andnöd kan jorden tillfälligt få en paus och andas. Framtiden finns i det förflutna. I att ta ett steg tillbaka, till ett enklare liv och börja rannsaka oss själva.

Sara Broos
sara.broos@nwt.se

